

Omaksvõetud riigikirjand

Enam kui 15 000 noorele algas eilne hommik oma mõtete sõelumisega, et neid siis kümnest ühe raadiohäälel ette loetud riigikirjandi pealkirja alla panna.

Kirjanditeemad olid nagu ikka. Ühelt poolt kirjanduslikud, teisalt väärtusi otsivad. Iseenesesse kiikavad ja ühiskonda hindavad. Loodetavasti leidis igaüks neist midagi enda jaoks arutlemisväärset.

Eilne eksamipäev kinnitas taas, et lõpukirjandi kirjutamine on Eestis juba ammu väljakujunenud traditsioon, mille olemust ainuüksi sõna "riiklik" lisamine ei muuda. Tõsi küll, tänavuste riigieksamite ettevalmistamise ajal liikus kirjandi suhtes ka juba uuendusmõtteid, kuid neid ei sõandanud eksamikeskus infolekkimise kartuses siiski teoks teha.

Kuna möödunud aastal leidsid hindajad kaunis palju teemast mööda kirjutatud töid, leiti, et ehk peaks pealkirju pisut enam lahtimõtestatult esitada. Siiski loobuti eksamisaladuse huvides plaanist teemad varem vihikutesse koos lühikese selgitusega valmis trükkida ja eksamihommikul kirjutajatele kätte jagada.

Samuti võeti kõheldes tagasi esialgu kaunis julgelt välja pakutud mõte anda tänavustele eksamisooritajatele võimalus ise, täiesti vabalt oma kirjandile pealkiri valida.

Mullune kogemus, kus koolides mõnede teiste eksamite materjalide ümbrikud uudishimulikult enne õiget aega lahti võeti, hoidis tagasi. Eesti riigieksamitraditsioon koos rangete aususreeglite järgimisega on veel nõnda lühike, et kardeti sedagi, et päris vabal teemal kirjand kodus valmis vihutakse.

Ausustki on vaja vahel harjutada. Eesti riigieksamite korrareeglid on siiski tuntavalt leebemad kui mõnes teises riigis, kus sarnaseid eksameid rohkem kui üks keskus korraldab.

Nõuded eksamiruumile, õpilaste liikumisele ja vaatlejatele on karmid - nende rikkumine tähendab tulemuste tühistamist, sest ükski eksami korraldaja ei riski oma maine ja usaldatavusega.

Eile eksamitulle astunud ise panid oma mõtted riigieksamivihikusse kirja kindlasti palju iseenesestmõistetavalt ja ehk ka rahulikumas meeleolus kui mulluste, Eesti esimeste riigieksamite sooritajad.

Jõudsid ju vahepealse aastaga vaibuda tulised diskussioonid nii võõraste hindajate pandud numbrite objektiivsuse üle kui kurtmised sobimatu eksamiaja, naljakate "turvareeglite" või tulemuste pika ootamisaja üle. Riigikirjand näib olevat omaks võetud.

Täna hommikuks on riigikirjandi kirjutamise vaevad ununenud ja tööd ise kileümbrikutes hindajate poole teel. Nüüd jääb üle ainult jaanipäevani hinnet oodata.